+ در «قفسه» بخوانید

مروری بر روایت‌ها و سفرنامه‌های اربعین

گفت‌وگو با یک آهنگساز و منتقد موسیقی درباره آثار ماندگار مجید انتظامی

نت‌های امضادار

جام جم

WWW.JAMEJAMDAILY.IR

روزنامه فرهنگی، اجتماعی صبح ایران

سه‌شنبه ۲۳ مهر ۱۳۹۸ | ۱۶ صفر ۱۴۴۱ | ۲۰ صفحه | سال بیستم - شماره ۵۵۰۴ | استان تهران و البرز ۲۰۰۰ تومان - دیگر استان‌ها ۱۰۰۰ تومان | Tuesday - 2019 OCT 15

۹

رئیس جمهور در کنفرانس خبری دیروز با اصحاب رسانه، دولت را کارآمد و توانمند توصیف کرد

دفاع قاطع روحانی از کارنامه اقتصادی دولت

۱

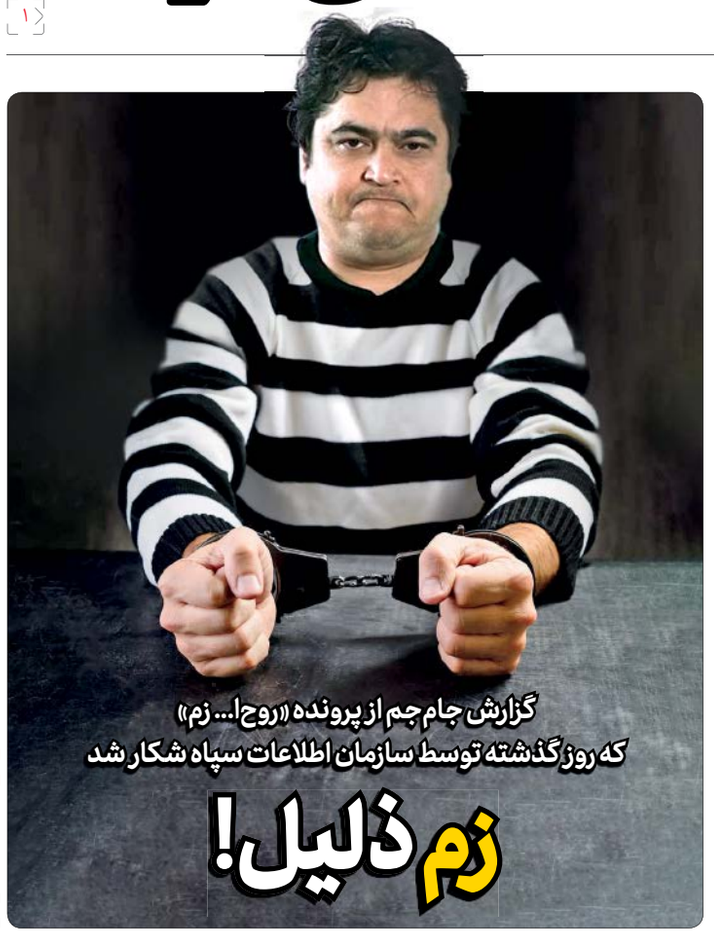

گزارش جام جم از پرونده «روح‌ا... زم» که روز گذشته توسط سازمان اطلاعات سپاه شکار شد

زم ذلیل!

جام جم ۲

۷ نکته درباره طرح جنجالی انتقال آب خزر به سمنان؛ طرحی که حالا با موافقت سازمان محیط‌زیست همراه شده است

طرح انتقال کویر به خزر!

۱۸

بررسی چگونگی افزایش جمعیت بیکار دارای درآمد در اوضاع اقتصادی فعلی کشور

پدیده بیکارانِ صاحب درآمد

جمعیت فعال و جمعیت غیرفعال دو شاخص مهم بازار کار هستند که نرخ بیکاری و نسبت اشتغال نیز متأثر از این دو شاخص مهم تغییر می‌کنند، شاخص جمعیت فعال به مجموعه گروه بیکاران و شاغلان اطلاق می‌شود، یعنی تمام جمعیت سه میلیون نفری بیکار و حدود ۲۴ میلیون نفری شاغل کشور تحت عنوان جمعیت فعال شناخته می‌شوند. جمعیت غیرفعال نیز به گروهی از جامعه گفته می‌شود که نه شاغل هستند و نه تمایلی برای ورود به بازار کار دارند. دانشجویان و افراد در حال آموزش، زنان خانه‌دار و افراد دارای درآمد از محل‌های غیرکاری، بخش مهمی از جمعیت غیرفعال را به خود اختصاص می‌دهند. در بررسی وضعیت بازار هر کشوری، افزایش جمعیت فعال (گروه بیکاران یا شاغلان) حتی اگر این رشد به جمعیت بیکار کشور اضافه کند، یک سیگنال مثبت به اقتصاد است، چراکه رشد جمعیت فعال نشان‌دهنده تمایل افراد برای ورود به بازار کار و افزایش اشتغال در کشور است.

۳

وضعیت اکران فیلم‌های کودک و نوجوان چنگی به دل نمی‌زند؛ آیا اکران ۴ فیلم جدید در این حوزه می‌تواند اوضاع را تغییر دهد؟

سهم بچه‌ها از سینما چقدر است

۱۱

بیشتر بخوانید

چرا نقد دولت به عملکرد صداوسیما در پرونده دختر آبی وارد نیست؟

۳ نکته درباره یک جوابیه

۷

گزارشی از روستاهای دورافتاده سیستان و بلوچستان که از نبود امکانات درمانی رنج می‌برند

زندگی در شرایط سخت

۱۳

گفت‌وگو با اصغر توسلی تهیه کننده و کارگردان سریال «روزگار جوانی»

باید در روند سریال‌سازی تجدید نظر کنیم

۵

کافه میرداماد

گفت‌وگو با مهدی اولاد قهرمان نابینای دو و میدانی

قدرت چشمانم را به دستانم منتقل کردم

۲۰

یادداشت

بررسی حمله به نفتکش ایرانی از منظر حقوق بین‌الملل

یک حمله و چند پرسش

دکتر محمد ستایش‌پور

پژوهشگر پژوهشگاه قوه قضاییه

دو انفجار جداگانه که احتمالاً حملات موشکی بوده‌اند، در نفتکش متعلق به شرکت ملی نفت جمهوری اسلامی ایران، نزدیک بندر جده اوایل صبح روز جمعه ۱۹ شهریور ۱۳۹۸ رخ داد. بدنه کشتی، سوراخ و خسارات شدیدی به دو مخزن اصلی آن وارد و همین موجب نشت نفت به دریای سرخ شد. بر اساس گزارش خبرگزاری رسمی جمهوری اسلامی ایران، هم‌اکنون جلوی سرازیرشدن نفت به دریای سرخ گرفته شده است. مهندسان و کارشناسان فنی در صدد یافتن علت دقیق انفجار هستند. آنها بر این نظرند که این حادثه، یک حمله تروریستی بوده است. بنا بر گزارش یکی دیگر از خبرگزاری‌های رسمی جمهوری اسلامی ایران، هیچ یک از کارکنان کشتی در این فاجعه آسیب ندیده‌اند. مخزن کشتی نیز که خسارات زیادی به آن وارد شده است، بعد از زمان اندکی به وضعیت تقریباً مناسبی رسیده تا نفت بیشتری از کشتی خارج نشود و به دریا نریزد. عربستان مدعی شده است ایران باید به ازای هر روز که رژیم سعودی کشتی را نگه دارد، ۲۰۰ هزار دلار به این کشور بپردازد. پرداخت روزانه ۲۰۰ هزار دلار تقریباً در مجموع ده میلیون دلار می‌شود.

بررسی حقوقی بین‌المللیِ حمله به نفتکش جمهوری اسلامی ایران در نزدیکی بندر جده مستلزم پرداختن به سه مقوله است؛ تعهدات اولیه، مسوولیت بین‌المللی به عنوان زمینه‌ای از حقوق بین‌الملل که تعهدات آن از جنس تعهدات ثانویه است و بالاخره، سازوکارهای پیش‌روی جمهوری اسلامی ایران در واکنش به فاجعه پیش‌آمده.

تعهد اولیه

در هر نظام حقوقی، ارائه تحلیل حقوقی مستلزم آن است تا صرف نظر از هیاهو، با تحلیلی حقوقی به تعهدات اولیه پرداخته شود تا از این رهگذر، تعهد یا تعهداتی که در این زمینه نقض شده‌اند بهتر احراز شود. این تعهدات در حقوق بین‌الملل صرفاً تعهداتِ معاهداتی نیستند، بلکه مقتضی و بایسته است که در این باره به حقوق بین‌الملل عرفی، اصول کلی حقوقی و احیاناً قواعد آمره حقوق بین‌الملل نیز توجه شود. با توجه به این‌که مدت خیلی کوتاهی از فاجعه مزبور می‌گذرد، هنوز تحقیقات میدانی پایان نیافته و علت واقعی پیدا نشده است. باید صبر کرد تا تحقیقات میدانی برای احراز علت اصلی فاجعه مطروحه تمام شود. ولی در همین مرحله اقدامی که مقتضی است عربستان سعودی انجام دهد این است که حداکثر نیروهای فنی و میدانی خود را به کار گیرد تا علت اصلی مشخص شود و در این راه با دیگر کشورها به‌ویژه جمهوری اسلامی ایران به عنوان کشوری که مستقیم از این فاجعه خسارت دیده است، تشریک مساعی داشته باشد.

تعهد ثانویه

منظور از تعهد ثانویه، تعهدی است که در پس نقض تعهد اولیه و انتساب آن مطرح می‌شود و صرف نظر از استناد به مسوولیت بین‌المللی است. در مورد فاجعه اخیر این ظن وجود دارد که حادثه یادشده اقدامی تروریستی از سوی بازیگران غیردولتی بوده باشد. چنانچه در برخی خبرگزاری‌ها آمده است، کشتی مزبور در حال حرکت به سمت سوریه بوده و از سمت راست، یعنی جایی که قلمرو کشور عربستان سعودی است، به آن حمله شده و خود، این فرض را مطرح و تقویت می‌کند که حمله یادشده لزوماً از سوی بازیگران غیردولتی نبوده یا دست‌کم با حمایت دولت یا دولت‌های دیگر صورت گرفته است. از این رو، چنانچه احراز شود این حمله با کمک، مساعدت، تشویق یا حمایت دولت دیگر یا حتی احیاناً سازمان بین‌المللی بوده است، آن دولت یا سازمان بین‌المللی مسوولیت خواهد داشت. حتی چنانچه این امر احراز نشود، در صورتی که مشخص شود عربستان سعودی به عنوان کشوری که فاجعه در نزدیکی آن تحقق یافته در این باره کوتاهی کرده است، به موجب ماده ۱۶ مجموعه مواد ۲۰۰۱ کمیسیون حقوق بین‌الملل سازمان ملل متحد، مسوولیت بین‌المللی خواهد داشت. یعنی در این مورد، حتی اگر قطعی شود که فاجعه مزبور به دست بازیگر یا بازیگران غیردولتی تروریستی رخ داده است، قصور و کوتاهی کشور میزبان می‌تواند مسوولیت بین‌المللی آن دولت را به همراه داشته باشد. این به دلیل آن است که مسوولیت بین‌المللی ناشی از کمک یا مساعدت، صرفاً منحصر به عمل ایجابی نیست، بلکه عمل سلبی نیز می‌تواند مستوجب مسوولیت باشد. البته این مهم، مستلزم آن است که وقایع کاملاً مشخص شود و در همین مرحله هم اگر کشور میزبان یعنی عربستان سعودی کوتاهی ورزد، قطعاً این قصور به علت آن‌که همراه با علم به خسارت ایرادی است، مسوولیت بین‌المللی آن دولت را در بر دارد.

سازوکارهای پیش‌روی جمهوری اسلامی ایران

طرح سازوکارهای پیش‌روی جمهوری اسلامی ایران مستلزم پرداختن به سازکارهای حل و فصل مسالمت‌آمیز اختلافات بین‌المللی است. سازوکارها بر دو دسته حقوقی و سیاسی است. در مورد سازوکارهای حقوقی باید گفت تنها دادگاهی که می‌تواند صلاحیت رسیدگی به اختلافات میان دو کشور جمهوری اسلامی ایران و عربستان سعودی را در این مورد داشته باشد، دیوان بین‌المللی دادگستری است، اما لازم است هر دو کشور، صلاحیت دیوان را به نحوی از انحاء پذیرفته باشند. با توجه به این که هیچ یک از دو کشور جمهوری اسلامی ایران و عربستان سعودی، صلاحیت دیوان بین‌المللی دادگستری را نپذیرفته‌اند، مادامی که این پذیرش صلاحیت تحقق نیابد، دیوان نمی‌تواند به رسیدگی بپردازد. البته هر دو کشور می‌توانند نهادی حقوقی همچون مرجع داوری تأسیس کنند، اما روابط اخیر بین دو کشور، حکایت از عدم تمایل آنها به چنین کاری دارد. با این همه، راهکارهای سیاسی در مورد حل و فصل مسالمت‌آمیز اختلافات بین‌المللی از جمله مذاکره، میانجیگری، مقاومت و سازش پابرجاست. با توجه به روابط کنونی بین دو کشور، بعید به نظر می‌رسد این دو کشور به سراغ سازش بروند. در این مورد، میانجیگری گزینه پررنگی است که به احتمال زیاد به کار گرفته خواهد شد. به هر روی، این امر خود می‌تواند زمینه‌ساز حضور نظامی کشتی‌های جنگی جمهوری اسلامی ایران را در آب‌های بین‌المللی شود.

رئیس جمهور در کنفرانس خبری دیروز با اصحاب رسانه، دولت را کارآمد و توانمند توصیف کرد

دفاع قاطع روحانی از کارنامه اقتصادی دولت

رئیس جمهور کشورمان در نشست خبری دیروز به سوالات خبرنگاران داخلی و خارجی در حوزه‌های مختلف پاسخ گفت. حسن روحانی در پاسخ به سوالی درباره اینکه چه کسی مسؤول بر باد رفتن ۱۸ میلیارد دلار، ارز ۴۲۰۰ تومانی است گفت: اینکه می‌گویند این مقدار پول بر باد رفته است حرف کاملا غلطی است و هیچ پولی به هدر نرفته است. ما ۱۸ میلیارد دلار به مردم دادیم و ثبت سفارش شده بود و امسال هم تاکنون ۱۹ میلیارد دلار پرداخت کرده‌ایم. البته باید بررسی شود و با کسانی که ارز گرفته‌اند اما جنسی وارد نکرده‌اند برخورد شود.

وی همچنین درباره ارز ۴۲۰۰ تومانی گفت: ارز ۴۲۰۰ تومانی علی‌رغم اینکه من خیلی موافق نبودم در زمان خودش کار درستی بود. رهبر انقلاب به من فرمودند که کار بسیار خوبی بود و چرا زود تر انجام ندادید. اصل تصمیم اشکال نداشت اما عده‌ای سوء استفاده کردند و پول گرفتند و جنس نیاوردند.

قیمت سوخت افزایش یابد پول آن به مردم داده می‌شود

رئیس جمهور در پاسخ به سوالی درباره برخی خبرها مبنی بر احتمال گران شدن سوخت گفت: آنچه درباره سوخت، امروز با آن مواجه هستیم مسیر عادلانه‌ای نیست و در حال فکر روی آن هستیم. اما معنی اش این نیست که بار سنگینی بر مردم تحمیل شود.

روحانی گفت: تا امروز تصمیم ما این است که هر مقداری بر قیمت سوخت اضافه شود کل آن پول به مردم برگردانده می‌شود و به بودجه افزوده نشود البته ممکن است در سال‌های آینده تصمیم دیگری بگیریم. هدف ما این است پولی که به دست می‌آید به صورت اعتباری و نه به صورت نقدی، به ۱۸ میلیون خانواده‌ای که به لحاظ اقتصادی ضعیف هستند پرداخت شود. وی افزود: سه قوه نظرات مشابهی در این زمینه دارند و نظرات را به مقام معظم رهبری تقدیم کرده‌ایم و در آینده نتایج این بررسی‌ها اعلام خواهد شد.

جزئیات حمله به نفتکش ایرانی

روحانی درباره مسائل مطرح در رایزنی‌های نخست‌وزیر پاکستان در تهران گفت: عمران خان می‌خواست پیش از سفر روز سه‌شنبه‌اش به عربستان، نکات مورد نظر ایران را بشنود. به نظر ما برای حل مسائل منطقه، موضوع یمن بسیار مهم است و اگر موضوع یمن به آتش بس بینجامد گره مسائل منطقه و گره روابط ایران و عربستان باز می‌شود. رئیس جمهور افزود: احتمال اینکه جنگ یمن رو به پایان برود در شرایط فعلی از هر زمان دیگری بیشتر است.

وی با بیان اینکه ما مشکلی برای حل مسائل از طریق گفت‌وگو نداریم افزود: اما موضوع حمله به کشتی ما در دریای سرخ مشکلاتی ایجاد کرده است. بر اساس تحقیقات، آنچه مسلم است اینکه یک رژیمی با کمک برخی کشورها این کار را کرده است که باید مشخص شود.

روحانی در تشریح جزئیات بیشتری از حمله به نفتکش ایرانی گفت: این حمله از بیرون بوده است و ناوچه یا قایقی، چند راکت را به سمت نفتکش شلیک کرده که حداقل دو راکت به نفتکش اصابت کرده است. دوربین نفتکش تصاویر را ضبط کرده و از تصاویر کاملا مشخص است راکت‌ها از چه جهتی آمده و چگونه اصابت کرده است. قطعات موشک‌ها جمع‌آوری شده و فیلم این قطعات را دیده‌ایم و منتظر بازگشت کشتی هستیم.

رئیس جمهور گفت: این حمله، کار شرورانه‌ای بوده و حتما یک دولت در این زمینه نقش داشته است. قضاوت درباره اینکه کدام دولت بوده هنوز زود است و وقتی مشخص شود، آن دولت باید منتظر عواقب آن باشد.

روحانی درباره روابط ایران و امارات هم گفت: روابطی میان ایران و امارات وجود دارد و هیات‌هایی رفت‌وآمد داشته‌اند و روابط دو کشور در ماه‌های اخیر بهتر از گذشته و رو به بهبود است.

باید زمان مسکن دار شدن مردم را کوتاه‌تر کنیم

مسئله مسکن، برای مردم مسئله‌ای مهم است. تمام تلاش ما در دولت باید این باشد که این انتظار را کوتاه کنیم. در ایران هر فردی که تشکیل خانواده می‌دهد به دنبال تهیه مسکنی برای خود است، که گاهی تا ۱۰ سال گاهی ۲۰ سال و حتی تا پایان عمر برای تهیه مسکن باید صبر کند. در حالی که وظیفه ما این است که باید این زمان را کوتاه کنیم تا افراد بتوانند در فاصله کوتاهی به حداقل ممکن برسند.

رئیس جمهوری خاطر نشان کرد: دولت در زمان آغاز به کار با دو گرفتاری مواجه بود؛ اول این که از جیب بانک مرکزی ۴۳ هزار میلیارد تومان جهت ساخت مسکن مهر برداشت شده بود و باعث ایجاد تورم و گرفتاری های اقتصادی زیادی شده بود. برداشتن پول از جیب بانک مرکزی کار ساده‌ای است و ما می‌توانیم فردا ۶۰ هزار میلیارد تومان از بانک مرکزی برداشت کنیم تا مسکن درست کنیم. اما مردم باید بدانند این کار یعنی از جیب مردم پول برداشته‌ایم. وقتی که دولت دست می‌کند در جیب بانک مرکزی یعنی دست کرده است در جیب مردم. چون هرچه پایه پولی بالاتر برود، تورم بالاتر میرود و مردم باید هزینه بیشتری کنند.

شیوه دولت ترکیه در حمله به شمال سوریه را نمی‌پذیریم

رئیس جمهور در پاسخ به سؤال یکی از خبرنگاران خارجی گفت: ما با حادثه‌ای در شمال سوریه مواجه هستیم که حادثه خوشایندی نیست نه برای منطقه، مردم کرد و دولت سوریه و نه برای ما همه، بلکه باید تلاش کنیم روند آستانه حفظ شود.

روحانی افزود: روند آستانه بهترین راه حلی بوده است که تاکنون برای سوریه قدم‌های بسیار مهمی برداشته است بنابراین تلاش کنیم این روند آسیب نبیند و سه کشوری که عمدتا مسئولیت این روند را بر عهده دارند بتوانند کار خودشان را انجام بدهند. وی اظهار داشت: ترکیه نگرانی‌هایی نسبت به شمال سوریه دارد اصل نگرانی را ما می‌پذیریم هر کشوری ممکن است نگرانی امنیتی داشته باشد ما در اصل این هدف مشکلی با ترکیه نداریم. ترکیه دولت دوست ما است اما شیوه‌ای که انتخاب کردند را نمی‌پذیریم شیوه خوبی نیست شیوه های بهتری وجود دارد و من این موضوع را در آنکارا و در حتی در مصاحبه مطبوعاتی با حضور رییس جمهوری ترکیه به صراحت اعلام کردم.

رئیس جمهوری خاطر نشان کرد: راه حل امنیت ترکیه و نگرانی هایش نسبت به شمال سوریه برای اینکه رفع بشود حضور ارتش سوریه در شمال کشورشان است و همه باید کمک کنیم ارتش سوریه مستقر شود اما شیوه‌ای که الان ترکیه انتخاب کرده است ورود به خاک سوریه است.